
Opinia Prezydium NRA odnośnie projektów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz opłat za czynności radców prawnych

Palestra 46/11-12(539-540), 272-274

2002

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Podsumowując zatem tę część wywodów można stwierdzić, że wprowadzenie każdego ograniczenia ilościowe w dostępie do zawodów reglamentowanych stanowią dolegliwość dla osób ubiegających się o prawo do wykonywania jednego z nich a dodatkowo źródło frustracji dla tych, którym się nie powiedzie, jednakże ograniczenia takie są konieczne i uzasadnione interesem społecznym i potrzebą jego ochrony a w odniesieniu do adwokatury zastosowana metoda ilościowych limitów, właśnie przez swoją prostotę i brak uznaniowości oraz praktycznie sprawdzoną przydatność nie wykracza poza granice wyznaczone interesem społecznym i mieści się w granicach proporcjonalności w rozumieniu art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

W związku z przesłanymi Naczelnej Radzie Adwokackiej w dniu 10 września 2002 r. projektami rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz opłat za czynności radców prawnych – na zasadzie art. 16 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 (Dz.U. Nr 16 poz. 124, z późn. zm.) – Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej przedstawiło Ministrowi Sprawiedliwości opinię odnośnie do projektowanego rozporządzenia poniżej publikowaną.

I. Uwagi ogólne

1. Przedstawiony projekt rozporządzenia ma zastąpić tracące moc obowiązującą w dniu 31 maja 2003 r. w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 29 maja 2002 r. (sygn. akt: P 1/01) – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 1997 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie i czynności radców prawnych (Dz.U. Nr 154 poz. 1013 z późn. zm.). Uznane za niezgodne z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości wydane zostało przed niemal pięcioma laty.

2. Pomimo upływu tego znacznego okresu oraz zaistniałych w tym czasie zmian społeczno-gospodarczych, które w przedmiotowym zagadnieniu obejmują także wzrost wynagrodzeń we wszystkich sektorach gospodarczych, w sferze budżetowej oraz dotyczą stałej waloryzacji świadczeń społecznych – projektowane rozporządzenie, które ma być wydane obecnie pomija te zjawiska. W szczególności zauważyć należy, że projekt rozporządzenia w części dotyczącej określenia stawek minimalnych we wszystkich sprawach (cywilnych, ze stosunku pracy i ubezpieczeń społecznych, w sprawach karnych i w sprawach o wykroczenia oraz w innych sprawach) – zawiera powtórzenie stawek zawartych w tracącym moc obowiązującą rozporządzeniu wydanym w dniu 12 grudnia 1997 r.

3. Dla zobrazowania powyższych zarzutów wystarczy powołać obwieszczenia

Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego publikowane w okresie od wydania rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 12 grudnia 1997 r. oraz ogłaszane obecnie. I tak zgodnie z obwieszczeniem:

a) z dnia 12 listopada 1997 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w trzecim kwartale 1997 r. (M.P. Nr 82 poz. 805) – wynosiło ono 1 078,65 zł,

b) z dnia 14 czerwca 2002 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w sektorze przedsiębiorstw w maju 2002 r. (Dz.Urz. GUS Nr 6, poz. 36) – wynosiło ono 2 254,83 zł.

Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej reprezentując advokaturę na mocy art. 58 ustawy Prawo o adwokaturze nie wyraża zgody na takie rozwiązania.

4. Całkowicie nie do przyjęcia z punktu widzenia interesów klientów jest proponowana zmiana zawarta w § 3 projektowanego rozporządzenia, wyrażająca się w odejściu od zasady, że opłaty stanowiące podstawę zasądzenia przez sądy kosztów zastępstwa prawnego nie mogą być wyższe niż czterokrotne stawki minimalne określone w rozdziałach 2–4, niezależnie od wysokości tych opłat ustalonych w umowie między adwokatem a klientem. Zastąpienie tego zapisu postanowieniem, że opłaty stanowiące podstawę zasądzenia przez sądy kosztów zastępstwa prawnego nie mogą być wyższe niż stawka minimalna określona w rozdziałach 2–4 projektowanego rozporządzenia – narusza zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy przez stronę przegrywającą, przewidzianą w procedurze cywilnej oraz w innych ustawach. Godzi także w zasadę respektowania praw nabytych, powodując, że strona reprezentowana przez adwokata w wypadku wygranej sprawy nie otrzyma zwrotu poniesionych kosztów zastępstwa. Powyższy zarzut doznaje dodatkowego wzmocnienia gdy weźmie się pod uwagę argumenty podniesione powyżej, a dotyczące braku waloryzacji stawek minimalnych w projektowanym rozporządzeniu. Niekorzystne skutki takiej regulacji są oczywiste.

5. Negatywne konsekwencje proponowanych w rozporządzeniu zmian naruszają przy tym prawa klientów oraz godzą bezpośrednio w podstawy bytu środowiska adwokackiego, prowadząc do jego pauperyzacji. Pośrednio zaś uderzają także w interesy budżetu Państwa, gdyż spowodują obniżenie dochodów Skarbu Państwa z tytułu podatku VAT oraz podatku dochodowego. Należy bowiem zasadnie założyć, że przyjęcie, iż sądy zasądzać będą od strony przegrywającej koszty zastępstwa prawnego maksymalnie do wysokości minimalnej stawki (dodatkowo jeszcze nie zwaloryzowanej) – spowoduje spadek przychodów adwokatów, co będzie miało bezpośrednie konsekwencje dla wpływów budżetu z tytułu ww. podatków.

6. Analogiczne argumenty należy podnieść w stosunku do projektowanej zmiany zmierzającej do obniżenia ponoszonej przez Skarb Państwa nieopłaconej pomocy prawnej (tzw. „urzędówki”) do opłaty nie wyższej niż półtorojej stawki minimalnej określonej w rozdziałach 2–4 (§ 20 pkt 1) projektu rozporządzenia. Proponowana zmiana obniża zatem należną adwokatowi opłatę z dwukrotnej stawki minimalnej (znowu odnoszonej do stanu rzeczy z 1997 r.) do półtorakrotnej. Także w tym wypadku projekto-

wana zmiana uderza w zagwarantowane prawo do godziwego wynagrodzenia, powodując deprecjonowanie świadczonej przez adwokatów pomocy prawnej. W tym miejscu podnieść wypada, że zgodnie z brzmieniem art. 1 ustawy Prawo o adwokaturze – „adwokatura powołana jest do udzielania pomocy prawnej, współdziałania w ochronie praw i wolności obywatelskich oraz w kształtowaniu i stosowaniu prawa”. Wykonywanie tak doniosłych funkcji, wpływających bezpośrednio na stan świadomości prawnej społeczeństwa, musi wiązać się z wymogiem godziwego wynagradzania osób nadających konkretną treść cytowanym przesłaniom zawodu adwokata. Także z tych powodów Naczelna Rada Adwokacka wyraża stanowczy sprzeciw wobec zmian przedstawionych w projekcie rozporządzenia.

II. Uwagi szczegółowe

Naczelna Rada Adwokacka proponuje w projektowanym rozporządzeniu zamieszczenie następujących postanowień:

1. Ustalenie wszystkich stawek minimalnych w kwotach podwyższonych co najmniej o 100 %, zawartych w rozdziałach 2–4 projektowanego rozporządzenia w stosunku do obowiązujących zgodnie z rozporządzeniem z dnia 12 grudnia 1997 r.

2. Utrzymanie w projektowanym § 3 rozporządzenia dotychczasowego brzmienia postanowień zawartych w § 3 rozporządzenia z dnia 12 grudnia 1997 r.

3. Wprowadzenie w § 20 pkt 1 projektowanego rozporządzenia słów: „dwukrotnej stawki minimalnej” w miejsce „półtorakrotnej stawki minimalnej”.

4. Zamieszczenie w projektowanym § 21 rozporządzenia postanowienia oznaczonego jako ust. 2 o treści następującej: „przyznane koszty nieopłaconej pomocy prawnej są wypłacane w terminie 7 dni od zakończenia postępowania w każdej instancji”.

5. Zamieszczenie w projektowanym rozporządzeniu dotychczas nieistniejących postanowień, tj.:

a) w § 14 ust. 4 pkt 2 po słowach: „za sporządzenie i wniesienie kasacji” dodać: „oraz za sporządzenie opinii o braku podstaw do wniesienia kasacji”,

b) w § 14 ust. 5 pkt 2 po słowach „skargi konstytucyjnej” dodać: „oraz za sporządzenie opinii o braku podstaw do wniesienia skargi konstytucyjnej”,

c) w § 15 ust. 4 po słowach „warunkowo umorzono” dodać: „za sporządzenie opinii o braku podstaw wniosku o wznowienie postępowania, za sporządzenie opinii o braku podstaw do wniesienia kasacji oraz o braku podstaw do stwierdzenia nieważności orzeczenia w postępowaniu karnym oraz za sporządzenie środka odwoławczego w przypadku, gdy sporządzający nie występuje przed sądem”.

III. Konkludując, Naczelna Rada Adwokacka – uprzejmie prosi o uwzględnienie wyżej przedstawionych uwag w pracach nad projektowanym rozporządzeniem w sprawie opłat za czynności adwokackie. Równocześnie NRA deklaruje swój udział w dalszych pracach nad projektem oraz wolę znalezienia właściwych rozwiązań.